

dwaars

Stille omgang

Tienduizend bedevaartgangers trokken in de nacht van 17 op 18 maart in biddend stilzwijgen door de Amsterdamse binnenstad. Waar het ingehouden karakter van de Stille Omgang nu vooral indruk maakt als een teken van tegenspraak in een samenleving die zichzelf overschreeuwt, is het ook de jaarlijkse herleving van een van de oudste demonstraties van ons land. De huidige vormgeving is namelijk terug te voeren op een tijd dat het katholieken niet was toegestaan om zich publiekelijk te manifesteren. Zonder vlagvertoon wisten zij zowel aan het procesverbod te ontsnappen als tegen datzelfde verbod stil protest aan te tekenen.

De Stille Omgang plaatst daarmee niet alleen een relativiserende kanttekening bij de mythe dat tolerantie en godsdienstvrijheid al eeuwenlang de Nederlandse identiteit bepalen, maar vormt tevens een treffende metafoor voor het hedendaagse weren van geloof en levensbeschouwing uit het publieke domein. Kardinaal Simonis nam onlangs het voortouw om het doodzwijgen van de kerken door Paars ter discussie te stellen en ontlokte daarmee menig krokodillentraan in politiek Den Haag. D66-leider Thom de Graaf toonde zich persoonlijk gekwetst en vergat gemakshalve maar even de agressieve wijze waarop zijn partijgenoot Lousewiese van der Laan als een moderne papenjaagster de diplomatieke status van de Heilige Stoel hekelt en het streven van D66

ment? Waarom niet een fiere uitlating dat het inderdaad de hoogste tijd is om elke invloed van een christelijke minderheid in een dominant seculiere samenleving uit te bannen? Of heeft de kardinaal daadwerkelijk de achilleshiel van Paars blootgelegd? Toch is het wat te gemakkelijk om de geringe zichtbaarheid van de kerken in het publieke domein alleen op het conto van Paarse christenhaters te schrijven. Menigeen binnen christelijk Nederland lijkt zich te hebben geschikt in de rol van het lidmaatschap van een zwijgende en hoogstens gedoogde randgroepering. Bovendien lijkt er gewoon een gebrek aan kwaliteit en ambitie te zijn om een gezagvol en aansprekend moreel leiderschap op te eisen dat ook buiten kerkelijk verband weerklank

In de column geven de leden van de redactie hun persoonlijke opvattingen weer. Zij hopen daarmee een aanzet te geven voor reflectie of debat.

waarop zijn partijgenoot Lousewiese van der Laan als een moderne papenjaagster de diplomatieke status van de Heilige Stoel hekelt en het streven van D66

om de absolute beschermwaardigheid van het leven tot een privé-opvatting te trivialisieren. PvdA'ster Sharon Dijksma nam een paradoxale positie in door de uitspraak van Simonis als onzin te kwalificeren, maar overigens op te merken toch al nooit boodschap te hebben aan de voorzitter van de Nederlandse Bisschoppenconferentie! Voor wie de reportage over de PvdA-fractie in NRC Handelsblad heeft gelezen, kwam haar reactie niet als een verrassing. Na de wijze waarop Dijksma de gewetensnood van fractiegenoot Apostolou in het euthanasiedebat verbood, zou elk woord van haar over het serieus nemen van levensbeschouwelijke opvattingen in de politieke besluitvorming volstrekt ongeloofwaardig zijn.

Veelzeggend en onthutsend was de reactie van minister-president Kok. Alhoewel hij niet de moeite heeft genomen om enkele brieven van de Bisschoppenconferentie zelfs maar te beantwoorden, zo onthulde Simonis in Vrij Nederland, toonde hij zich na alle commotie in de media opeens bereid om de kardinaal op een kopje koffie te onthalen. Het *dédain* dat in Kok's invitatie voor een beleefdheidsbezoek doorklonk, bevestigde alleen maar het gelijk van Simonis nauwelijks serieus genomen te worden. Alhoewel de paarse politici zich in hun weerwoord op de kardinaal beperkten tot oppervlakkige opmerkingen over de scheiding van kerk en staat en de kern van zijn boodschap op geen enkele wijze leken te begrijpen, was het opmerkelijk dat zij zich er zo fel, krampachtig en defensief van distantieerden. Waarom omarmde niemand het verwijt van het lidmaatschap van een heidense bende als een compli-

gezagvol en aansprekend moreel leiderschap op te eisen dat ook buiten kerkelijk verband weerklank

vindt.

De uitspraken van de bisschoppen laten zich te vaak verenigen tot Vaticaanse genormeerde piketpaaltjes in plaats van een open en waardenvolle bijdrage aan een publiek debat in een pluralistische samenleving, de SoW-kerken zijn alleen nog bezig met het voorkomen van een implosie door een fusieproces dat niemand meer kan (en wil) volgen en de commentaren van de Raad van Kerken beperken zich meestal tot een voorspelbare verzameling van politiek-correcte gemeenplaatsen. Apathie is ook onder de "gewone gelovigen" zichtbaar. Vijf jaar geleden vatte de Katholieke Raad voor Kerk en Samenleving dat voor het Roomse volksdeel nog treffend samen onder het epitheton "de onzichtbare katholiek". Onlangs verving de Raad dat door het motto "de vrijmoedige katholiek" en het valt te hopen dat dat meer is dan *wishful thinking*.

Veel zal daarbij afhangen van het vermogen van christelijk Nederland om de weg vrij te maken voor een nieuwe generatie die is opgegroeid in een seculiere samenleving en de vanzelfsprekendheid van een maatschappelijk invloedrijk christendom niet kent. Onder hen lijkt een nieuw zelfbewustzijn te groeien. Zij koesteren geen heimwee naar een vroeger triomfalisme, maar leggen zich evenmin neer bij de 'repressieve tolerantie' van geloof en levensbeschouwing in het Paarse publieke domein. Voor hen is toestemming voor een Stille Omgang niet voldoende.

J.W.P. Wits

J.W.P. Wits

